

Poučení dárce krve

I. OHROŽENÍ PŘÍJEMCE KREVNÍ TRANSFUZE

Léčba krví a krevními složkami přináší příjemci transfuze riziko přenosu infekční choroby od dárce krve. Nemoci přenosných krví je celá řada, z praktického hlediska jsou nejvýznamnější infekční žloutenka typu B, C, HIV a syfilis.

Riziko přenosu infekce se snažíme snížit: a) výběrem dárce
b) vyšetřením odebrané krve

a) Výběr dárce krve

Riziko výskytu nemoci přenosné krví zvyšuje:

- ◆ úzký kontakt s nemocným se žloutenkou (rodina, zaměstnání, sexuální partner) v posledním roce
- ◆ úzký kontakt s osobou infikovanou HIV nebo s onemocněním AIDS
- ◆ úzký kontakt s nemocným s krvácivou chorobou (hemofilie apod.)
- ◆ pobyt v nápravném zařízení (vězení) v posledních 6 měsících
- ◆ návštěva tropických zemí v posledních 6 měsících (malárie ap.)
- ◆ tetování, piercing, propichování uší, akupunktura v posledních 6 měsících
- ◆ pasivní imunizace (očkování) proti žloutence typu B v posledním roce (např. při poranění jehlou u zdravotníků)
- ◆ opakovaná léčba krevními deriváty (albumin, imunoglobuliny aj.)
- ◆ léčba lidským růstovým hormonem v minulosti
- ◆ výskyt Creutzfeldt-Jacobovy nemoci v pokrevním příbuzenstvu
- ◆ neurochirurgický zákrok s použitím štěpu tvrdé pleny mozkové
- ◆ střídání náhodných sexuálních partnerů (zejména zahraničních)
- ◆ pohlavní styk s osobami stejného pohlaví
- ◆ pohlavní styk provozovaný pro peníze nebo drogy (prostituce)
- ◆ pohlavní styk s prostitutkou
- ◆ léčba nebo sledování pro pohlavní chorobu
- ◆ toxikomanie a alkoholismus
- ◆ injekční aplikace drog (i v minulosti)

**Pokud patříte do některé z uvedených skupin, krev prosím
NEDÁVEJTE**

V případě pochybností se poradte s lékařem transfuzního zařízení

pravidelné dárcovství

Riziko přenosu infekční nemoci na příjemce transfuzního přípravku je nižší, pokud je dárce krve vyšetřen opakovaně (optimálně v odstupu 3-6 měsíců).

**Proto se obracíme na dárce krve s prosbou,
aby krev darovali pravidelně.**

neplacené dárcovství

Riziko přenosu infekční nemoci na příjemce transf. přípravku je nižší, pokud není dárce motivován přímým finančním prospěchem (dárce např. neuvede některé významné údaje).

**Proto dáváme přednost
neplacenému dárcovství.**

b) Vyšetření odebrané krve

Kromě vyplnění Dotazníku pro dárce před odběrem a posouzení zdravotní způsobilosti k odběru lékařem (pohovor) analyzujeme každou krev odebranou k výrobě transfuzních přípravků na přítomnost infekce:

- ◆ HBV (žloutenka B)
- ◆ HCV (žloutenka C)
- ◆ HIV (původce AIDS)
- ◆ syfilis (lues, příjice)

I přes uvedený způsob vyšetření nejsme schopni zaručit příjemci krve (tj. nemocnému) naprostou bezpečnost krevní transfuze (např. test na přítomnost infekce může být založen na průkazu protilátek, které se mohou u dárce vytvořit až za 6-8 týdnů po nákaze). Spolupráce s dárce a vzájemná důvěra má tedy zásadní význam. Údaje o zdravotním stavu dárce uchováváme v jeho dokumentaci a při zachování zásad lékařského tajemství poskytujeme část z nich do Národního registru transfúzní služby.

II. RIZIKO PRO DÁRCE KRVE

a) Odběr krve ne zcela zdravému dárce

Odběrem krve by mohl být ve vzácných případech poškozen dárce s nedostatkem odebírané složky, proto před odběrem analyzujeme krevní obraz. Posouzení zdravotní způsobilosti lékařem je formou „preventivní prohlídky“ a dárce tak získává (zdarma) údaje o svém zdravotním stavu. U přístrojových (aferetických) odběrů se doplňuje jednou ročně vyšetření EKG a analýza bílkovin v séru.

b) Nežádoucí reakce na odběr

Jako nežádoucí reakce na odběr (komplikace) se může objevit:

- ◆ Krevní výron, modřina (špatný vpich, krvácení do podkoží po vpichu): riziko této komplikace lze snížit řádným stlačením místa vpichu po odběru.
- ◆ Celková reakce (obvykle mdloby), je způsobena pomalým přizpůsobením krevního oběhu změnám při odběru nebo nepřiměřenou psychickou reakcí: ke mdlobě dochází nejčastěji u dárce hladovějících, „uhoněných“ a při rychlém opuštění odběrového křesla, důležitý je proto dostatečný příjem tekutin.
- ◆ U přístrojových odběrů (kde se krev mimotělně mísí s protisrážlivým roztokem) může dojít vlivem kolísání hladiny vápníku k drobným svalovým záškubům (obvykle trnutí jazyka, mravenčení rtů aj.). Pokud by nebyl vápník před odběrem podán nebo rychlost odběru upravena, mohlo by dojít k větším křečím (zcela výjimečně by mohlo dojít k podobným komplikacím i z jiných příčin, zásady jejich prevence i průběh jsou obdobné). Důležité je, aby dárce byl řádně poučen a hlásil již první příznaky.

Všechny materiály používané k vlastnímu odběru krve i k odběru krve k laboratornímu vyšetření

je zásadně na jedno použití

ŽÁDNÉ RIZIKO PŘENOSU INFEKCE NA DÁRCE NEHROZÍ!